

Mirador

Imma Merino

Giorgio Agamben: un arqueòleg de la política

Quan tenia una vintena d'anys i estudiava a la Universitat de la Sapienza, a Roma, Giorgio Agamben va fer amistat amb Pier Paolo Pasolini, que va proposar-li encarnar l'apòstol Felip (Filippo) a *L'evangelio segons Sant Mateu* (1963). El filòsof hi va accedir i m'agrada que sigui present en aquesta pel·lícula tan sincera, noble i austera. El cas és que hi ha alguna cosa de la mirada crítica de Pasolini que em sembla que reconec en el pensament d'Agamben: la idea que el poder (instaurant un feixisme invisible i per això tant o més perillós que els règims dictatorials) ha descobert que és més fàcil manipular l'opinió de la gent a través de la televisió i altres mitjans que haver d'imposar cada decisió a través de la violència; la consciència que en el món capitalista no hi ha lloc per a allò sagrat i, per tant, per a la seva profanació: les coses no són per a l'ús comú dels homes, sinó que es redueixen a mercaderies per a un consum utilitari que no procura felicitat.

Agamben, és clar, té present Walter Benjamin, del qual ha fet l'edició italiana de la seva obra completa, en considerar que el capitalisme és una religió i que és la més ferotge, implacable i irracional que ha existit mai perquè no coneix ni treva ni redempció: "Déu no ha mort, s'ha convertit en diner." Hi afegeix que, per mantenir-se, aquesta

El filòsof Giorgio Agamben durant una conferència que va impartir a Barcelona el 2004 ■ GABRIEL MASSANA

religió demana sacrificis de manera despietada en nom d'una crisi convertida en norma. Agamben també s'inspira en Benjamin quan afirma que l'estat d'excepció s'ha convertit en regla. Després de l'11 de setembre del 2001, qualsevol ciutadà és considerat un terrorista virtual que pot ser constantment controlat, vigilat i castigat. Agamben té un altre referent en Foucault interessant-se en la biopolítica, és a dir la manera en què el poder afecta a la vida. He trobat

aquesta declaració d'Agamben sobre les conseqüències de les normes de seguretat vigents: "Fan impossible la participació en la vida política que ha de definir la democràcia. Una ciutat amb places i carrers controlats amb telecàmeres no és un lloc públic: és una presó."

Agamben va negar-se a sotmetre's a l'anomenat *biopolitico tattooing* (tatuatge polític) sol·licitat pel Departament d'Immigració dels EUA per controlar l'entrada al país. Ho recorda la

nota de la Càtedra Ferrater de la Universitat de Girona que informa sobre el seminari que, del 7 al 11 d'abril, el filòsof italià hi farà com a professor convidat amb el títol *Archeologia della politica*. Una oportunitat excepcional per dialogar amb un filòsof que, certament, fa arqueologia de la política, de manera que busca en el passat per explicar-se el present. Per això ha pensat sobre els camps de concentració i extermini nazis per rastrejar-ne l'actualitat: Auschwitz com a model d'un estat d'excep-

ció que, conculcades les lleis en l'exercici d'un poder sense restriccions, s'ha convertit en norma.

Ciò che resta di Auschwitz: L'archivio e il testimone (n'hi ha una traducció al castellà, *Lo que queda de Auschwitz*, publicada per Pre-Textos) és un assaig que Agamben construeix amb els textos dels supervivents, part dels quals senten el deure de testimoniar, però ho fan amb la conscièn-

Agamben considera que el capitalisme és la religió més ferotge que ha existit mai

cia que ells no són els vertaders testimonis perquè són la minoria anòmala que no s'ha enfonsat. Primo Levi com a exemple: "La demolició acabada, l'obra acompanyada, no hi ha ningú que l'hagi explicada, com no hi ha ningú que hagi tornat per explicar la seva mort. Els enfonsats, encara que haguessin tingut paper i ploma, no haurien escrit el seu testimoni, perquè la seva vertadera mort havia començat abans de la mort corporal. Setmanes i mesos abans d'extingir-se havien perdut el poder d'observar, de recordar, d'apreciar i d'expressar-se. Nosaltres parlem per ells, per delegació." Agamben recorda que s'ha de continuar pensant en aquests testimonis, que potser encara parlen pels enfonsats que habiten en el present.